

8. SINIF

TAKİP
SERİSİ

Türkçe

SORU BANKASI

8. SINIF

TÜRKÇE

TAKİP SERİSİ

SORU BANKASI

ISBN

978-625-98013-0-8

Sevkiyat

Başkent OSB Mahallesi
25. Cadde No: 15
Malıköy Sincan / ANKARA

Basım Yeri

Ertem Matbaa

Bu kitabın her hakkı saklıdır. Tüm hakları **MOBESE YAYINLARI**'na aittir. Kısım de olsa alıntı yapılamaz. Metin ve sorular, kitabı yayımlayan şirketin önceden izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

SUNUŞ

Sevgili Öğrenciler,

Liselere Geçiş Sınavı yolunda adım adım ilerlediğiniz bu önemli dönemde, başarınızı artırmak ve sınava yönelik becerilerinizi geliştirmek için hazırladığımız **Mobese Türkçe Takip Serisi Soru Bankası** hem bilgi birikiminizi derinleştirmek hem de sınav formatına uygun beceriler kazandırmak amacıyla özenle oluşturulmuştur.

Türkçe; dil becerilerimizi geliştiren, düşünme yeteneğimizi güçlendiren ve kendimizi etkili bir şekilde ifade etmemizi sağlayan en önemli araçlardan biridir. Bu nedenle 8. sınıfta Türkçe dersinin başarıyla tamamlanması hem sınav başarınızı hem de eğitim hayatınızı olumlu yönde etkileyecektir.

Kitabımız, 8. sınıf müfredatına uygun olarak hazırlanmış kazanım bazlı ve yeni nesil sorulardan oluşan kapsamlı bir kaynaktır. Amacımız; öğrencilerimizin derslerde öğrendiklerini pekiştirmeleri, yeteneklerini geliştirmeleri ve sınavlarda başarılı olabilmeleri için gerekli olan bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Kitabımızın içerisinde, geliştireceğiniz bu becerilerinizi adım adım takip etmeye yönelik üç aşamadan oluşan testler yer almaktadır.

- **Kazanım Takip Testleri** müfredatın ölçmeyi hedeflediği her bir kazanımla ilişkili bilgi ve becerileri geliştirmeye yönelik,
- **Beceri Takip Testleri** analitik düşünme, yorum yapma, eleştirel düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirmeye yönelik,
- **Konu Takip Testleri** ise her konu sonunda öğrendiklerinizi gözden geçirmenize ve hangi alanlarda daha fazla çalışma yapmanız gerektiğini belirlemenize yardımcı olacaktır.

Bu kitap hem okul içindeki hem de sınavdaki başarınızı artırmayı hedefleyen, aynı zamanda sınavda karşılaşılabileceğiniz çeşitli soru türlerini deneyimlemenize olanak tanıyacak yardımcı bir kaynak olacaktır.

Hedeflerinize ulaşma yolunda sizlere başarılar diliyor, bu kitabın sizin için değerli bir kaynak olmasını temenni ediyoruz.

Başarılar ve iyi çalışmalar dileriz.

İÇİNDEKİLER

1. KONU: SÖZCÜKTE ANLAM

Çok Anlamlılık	11-16
Gerçek, Mecaz ve Terim Anlam	17-20
Sözcükler Arası Anlam İlişkileri	21-24
Söz Gruplarında Anlam	25-28
Sözcükte Anlam (Konu Takip Testleri)	29-32

2. KONU: CÜMLEDE ANLAM

Öznel ve Nesnel Anlatım	35-38
Geçiş ve Bağlantı İfadeleri	39-42
Cümlede Anlam İlişkileri	43-46
Cümle Oluşturma, Cümle Tamamlama, Cümle Birleştirme	47-50
Doğrudan, Dolaylı ve Örtülü Anlam, İçerik ve Üslup Cümleleri	51-54
Cümlenin İfade Ettiği Anlam Özellikleri	55-58
Cümleye Hâkim Olan Duygu	59-62
Cümle Yorumu	63-66
Cümlede Anlam (Konu Takip Testleri)	67-74

3. KONU: DEYİMLER VE ATASÖZLERİ

Deyimler	75-78
Atasözleri	79-82
Deyimler ve Atasözleri (Konu Takip Testleri)	83-84

4. KONU: PARAGRAFTA ANLAM

Konu, Başlık ve Anahtar Kelime	87-90
Ana Düşünce - Ana Duygu	91-94
Yardımcı Düşünce	95-100
Metin Tamamlama-Oluşturma, Metnin Akışını Bozan Cümle, Metni İkiye Bölme	101-108
Anlatım Biçimleri	109-112
Düşünceyi Geliştirme Yolları	113- 116
Hikâye Unsurları ve Anlatıcı Türleri	117-120
Gerçek ve Kurgusal Unsurlar, Dil ve Anlatım Özellikleri	121-124
Metin Karşılaştırma	125-128
Paragrafta Anlam (Konu Takip Testleri)	129-132

5. KONU: SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME - GÖRSEL OKUMA, GRAFİK VE TABLO YORUMLAMA

Sözel Mantık	135-154
Görsel Okuma, Grafik ve Tablo Yorumlama	155-174
Sözel Mantık ve Muhakeme-Görsel Okuma, Grafik ve Tablo Yorumlama (Konu Takip Testleri)	175-178

6. KONU: FİİLİMSİLER

İsim-Fiil	181-184
Sıfat-Fiil	185-188
Zarf-Fiil	189-192
Fiilimsiler (Konu Takip Testleri)	193-196

7. KONU: CÜMLENİN ÖGELERİ

Temel Ögeler	199-202
Yardımcı Ögeler	203-206
Vurgu ve Ara Söz	207-210
Cümlelerin Ögeleri (Konu Takip Testleri)	211-214

8. KONU: FİİLDE ÇATI

Öznesine Göre	217-220
Nesnesine Göre	221-224
Fiilde Çatı (Konu Takip Testleri)	225-228

9. KONU: CÜMLE TÜRLERİ

Yüklemin Türüne ve Yerine Göre Cümleler	231-234
Anlamına Göre Cümleler	235-238
Yapısına Göre Cümleler	239-242
Cümle Türleri (Konu Takip Testleri)	243-246

10. KONU: ANLATIM BOZUKLUKLARI

Özne-Yüklem Uyuşmazlığı, Öge Eksikliği	249-252
Ek ve Yardımcı Eylem Yanlışları, Çatı Uyuşmazlığı	253-256
Anlatım Bozuklukları (Konu Takip Testleri)	257-260

11. KONU: SÖZ SANATLARI VE METİN TÜRLERİ

Söz Sanatları	263-266
Hikâye Edici ve Bilgilendirici Metinler	267-270
Söz Sanatları ve Metin Türleri (Konu Takip Testleri)	271-274

12. KONU: YAZIM KURALLARI

Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler	277-280
De, Mi, Ki'nin Yazımı	281-284
Bitişik Yazılan ve Ayrı Yazılan Sözcükler	285-288
Ses Olaylarıyla İlgili Yazım Kuralları, Yazımı Karıştırılan Sözcükler, Kısaltmaların ve Sayıların Yazımı	289-292
Yazım Kuralları (Konu Takip Testleri)	293-298

13. KONU: NOKTALAMA İŞARETLERİ

Nokta, Virgöl, Noktalı Virgöl	301-304
Üç Nokta, İki Nokta, Soru ve Ünlem İşareti	305-308
Tırnak, Ayraç, Kesme, Köşeli Ayraç İşareti ve Kısa, Uzun, Eğik Çizgi	309-312
Noktalama İşaretleri (Konu Takip Testleri)	313-318

CEVAP ANAHTARI	319-320
-----------------------------	---------

TAKİP serisi ile Başarıyı Her Adımda Takip Et!

Türkçe Takip Serisi Soru Bankası'nda her konu girişinde öğrenilecek olan konu ve kazanımlar **Haritalama Tekniği** ile bir bütün olarak verilmiştir.

Her bir test **çek-kopar** şeklinde rahatça çözülebilecek şekilde tasarlanmıştır, aynı zamanda testlere **yaprak test mantığında** işlevsellik kazandırılmıştır.

Karekod-Sanal Optik
Karekod okutularak soruların video çözümlerine ulaşılabilir; **Sanal Optik** uygulamasıyla, çözülen testlerdeki doğru-yanlış-net ve kazanım takibi yapılabilir.

KONULAR

Özel ve Nesnel Anlatım

Geçiş ve Bağlantı İfadeleri

Cümlede Anlam İlişkileri

Cümle Oluşturma, Cümle Tamamlama, Cümle Birleştirme

Doğrudan, Dolaylı ve Önküli Anlam, İçerik ve Üslup Özellikleri

Cümlelerin İfade Ettigi Anlam Özellikleri

Cümlere Hâkim Olan Duygu

Cümle Yorumu

T.8.3.10. Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.

T.8.3.25. Okuduktan ile ilgili çıkarımları bulur.

T.8.3.6. Deyim, atasözü ve özyeşlemlerin metne katkısını belirler.

T.8.4.7. Yazılının zenginleşmesi için atasözleri, deyimler ve özyeşlemler kullanır.

KONULAR

SÖZCÜKTE ANLAM Çok Anlamlılık

KONU 1

1. Serbest dalg, herhangi bir soluma ekipmanı olmadan yalnızca nefesi kullanarak suyun derinlerine dalma sporudur.

Bu cümledeki altı çizili sözcük aşağıdakilerin hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır?

A) Hangi limana varacağını bilmeyen gemiyici derin bir denizlik baysının faydası ne?

B) Körfezdeki dalgın suya bakıldığında derinlerde hatıraların durduğunu göreceksin.

C) Bir yarıdan da derin bir utangaç duyuyorum.

D) Ev derin bir sessizlik içerisindeydi.

2. I. Yok olmak
II. Bir işten, görevden ayrılmak, istifa etmek
III. Kendini geriye veya bir yana çekmek

"Çekilmek" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde numaralanmış anlamlardan herhangi biriyle kullanılmıştır?

A) Kuruktan gölün suyu çekildi.

B) Yangından çekildi.

C) Arabayı görünce kenara çekildi.

D) Hiçbir zaman mürettefiden çekilmek niyetinde değdim.

3. "Çekmek" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "olmak, bulunmak, var olmak" anlamında kullanılmıştır?

A) Bayramın son günü işleri çekmişti.

B) Sularda bakteriler çıktı.

C) Ekinler kırmızıya baktı.

D) Arkadaşlarla sabah yola çıktık.

4. Altazlık, özellikle müzik için yoğun mesai harcamıştır. 1930'lu yıllara damgasını vuracak olan musiki inkılabının en büyük hedefi klasik Türk müziğinin evrensel boyutlarda bir müzik türü hâline gelebilmesi ve çok sesli müziğin Türk halkına benimsenmesidir.

Bu metinde altı çizili sözcüğün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

A) Kalıcı olmak

B) Uluşa özgü, ulusal olma durumu

C) Bütün insanlığı ilgilendiren

D) Benzerlerinden farklı olan

9

8. SINIF TÜRKÇE SORU BANKASI

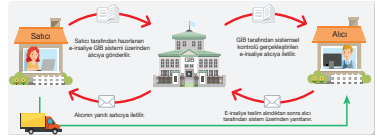
13 TEST

KAZANIM TAKİP TESTİ

Kazanım Takip Testleri
Öğrencilerin eğitim sürecinde hangi bilgi ve becerileri kazandıklarını değerlendiren testlerdir. Müfredatın belirli kazanımlarına yönelik bu testlerde öğrencilerin ne kadar iyi öğrendiğini ve uygulayabildiğini ölçmeyi amaçlar. Bilgi ve kavrama düzeyinde sorulardan oluşur.

KONU 4

PARAGRAFTA ANLAM Düşünceyi Geliştirme Yolları

1.

Bu görselde anlatılanlara ilgili,

I. Açıklama anlatım biçimine başvurulmuştur.

II. Örneklemeden yararlanılmıştır.

III. Tanımlama yapılmıştır.

yanırlardan hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III

2. Babıca'nın tescin göre klasik Türk müziği, Osmanlı İmparatorluğu'nun birer benzeri bir şeyi idiymiş. Bir kuruluşa, yükselme ve gelişme devridinden sonra önce duraklama ve daha sonraları da gerilemeye başlamıştır. En yüksek ve gelişmiş eserlerini verildikten sonra gerilemeye başlamıştır. Yani düzleste imparatorlukta birlikte ömrünü süren ünlüleri. Bu teze, bu sava cehaletten, bilgisizlikten başka bir ad vermek mümkün değil. Bir kere neresinden bakarsak bakalım, klasik Türk müziğinin evriminde böyle bir gelişme çizgisi görmek mümkün değil. Ayrıca bu müziğin tarihinde ila da bir "Altın Çağ" bulmak gerektirir. Bu dönem daha henüz bu müzik geleneğinin tam olma tehlikesi edip kipliğini bulamadığı on altmış yüzyıllıktır. "Altın Çağ" ota ota on dokuzuncu yüzyıldır, yani Osmanlı'nın dağılıp parçalandığı yüzyıl. Tarihçilerimizde sık rastlanan bu ilerleme-yükselme-parçalanma paralellikleri özellikle kültürel konularda hiç mi hiç gık tutmaz.

Bu metinde ilgili,

I. Tanımlama yapılmıştır.

II. Karşılaştırma yapılmıştır.

III. Benzetmeye başvurulmuştur.

IV. Bir düşünceye karşı çıkmıştır.

V. Bir düşünceyi somutlaştırmak için örnek verilmiştir.

yanırlardan hangileri doğrudur?

A) I ve II B) II ve IV C) III ve IV D) IV ve V

113

8. SINIF TÜRKÇE SORU BANKASI

Beceri Takip Testleri
Geleneksel bilgi testlerinden farklı olarak bu testler, beceri ve yetenekleri değerlendirmeye odaklanılır. Problem çözme, eleştirel ve analitik düşünme, bilgileri uygulayarak kullanma becerileri test edilir. Öğrencinin konuyla ilgili bilgilerini uygulaması üzerine tasarlanmıştır.

KONU 4

PARAGRAFTA ANLAM - II

1. Bir aile, çocuklarına birlikte doğada farklı etkinlikler yapacaktı. Bu etkinliklerde:

I. Saha gezisi yapacaktı.

II. Gözlem yapmasını gerektirecekti.

III. Bir bazen gerçekleştirilecekti.

Aşağıdaki etkinliklerin hangisinde numaralanmış bu şartların tamamı sağlanmamıştır?

A) Kamp mutfağı: Çocukların yapay yiyeceklerle yemek hazırlamaktan hoşlanırsa bu etkinliği sevecekti. Oyun kaplarını, tavalarını, lastik kavanoz ve küçük geyiklerin onları her şeyi sırtına koymasına yardım edici; ardından çıra toplama ve atış yapmak için bahçeye çiken.

B) Doğada müzik: Bahçedeki, çimenlik, parktaki doğal her şey bir müzik dinletisiydi. Yapraklar boz, sağlamlar, plastik bir sallama kaba alın. "Taş, meşpe palımda, çubuk gibi süpürün topayın. Burdan kaba koyup sallayarak kırdıkları farklı sesleri duymaya çalın.

C) Kaya ve mineral avcılığı: Etkinlik; gittiğiniz her yenden mineral örnekleri, kayalar, yan değerli taşlar, taşıyıcı odun ve omurgasız fosilleri toplama işi. Kaya ve mineral avcılığın değeri taşlar için kazınmaya odaklanan bir gidi olarak gerçekleştirilir. Geceyi planlamak önce araziye, sonra taşıyıcılara alın belirlenir (gizli) kolaylaştırılır.

D) Renkler her yerde: Kâğıda resim yapmayı seven minikler, bunu kar yağdıktan sonra veya araba yolda yaparken için çok heyecanlanabilir. Suyu gıda boyasıyla karıştırın, sprey şişelerine dökün ve çocuğunuzun çevreyi, yolları renklendirmesine izin verin.

2. Annelerin çok defa çocuklarını durdurmak için kullandıkları yöntem cesazdır: "Hüüüü...". Zaten cesazla yetiştirilmiş insana da iyileşimle gülmeye bakılmaz. Çünkü cesaz, insan terbiyesinde kullanılabilecek bir yöntem değildir.

Bu metinde düşüncenin akışına göre boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Her cesazın bir yaptırımı olmaz

B) anneler cesaza isteyerek başvuramaz

C) çocuklar cesazla bile durduramaz

D) hiçbir çocuk cesazla terbiye olmaz

3. Eğitilmenin çocuk oyunlarını uygulamasında yol göstermek çok önemlidir. Otol dnces eğitilmiş çocuklara mutlaka kazandırılması gereken bir birtiric vardır: Oyun, her çocuğun kendi istediği gibi sınırsız hareket edebileceği bir faaliyet değildir. Oyunların da belli bir disiplin, uyuması gereken kuralları vardır. Unutulmamalıdır ki oyunlarla kazandırılan davranışlar ve alışkanlıklar, ilerideki yaşantıların da etkili olacaktır; onları kipliğine yön verecektir.

Bu parçada oyunun daha çok hangi yönü vurgulanmıştır?

A) Sınırsız özgürlüğün olduğu bir ortam olmadığı

B) Uygulamada eğiticilere de görevler düştüğü

C) Çocukların oyun esnasında kiplik kazandığı

D) Çocuk oyunlarında kuralları değişken olduğu

Konu Takip Testleri
Bir konunun tamamlanmasının ardından gelen değerlendirme testleridir. Bu testler, kazanım ve beceri sorularını içinde bulunduran öğrencilerin konuyla ilgili öğrendiği bilgileri, kavram ve becerileri ne kadar iyi öğrendiklerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır.

BİR İLK

TAKİP SERİSİ'nin BENZER SORULARLA KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİMİ

Sanal optik ile belirlenen eksik kazanımlarınızı kişiselleştirilmiş bir öğretim ile eksiksiz hâle getirmeyi hedefliyoruz.

Sanal optik sonucuna göre hata yapılan kazanımlardan soru havuzumuzda yer alan **Benzer Soruların** videolarına ulaşabilir, konu ve kazanım eksiklerinizi sıfıra indirebilirsiniz.

- Bu uygulamayla öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemek ve eksik konularını hedef alarak daha iyi bir eğitim sunmayı amaçlıyoruz.
- Bu uygulama, öğrencilerin eksik olduğu kazanım ve konuları tespit edebilir, bu kazanım ve konularda benzer sorular sunarak öğrenme sürecini iyileştirebilir.

İşte böyle bir uygulamanın nasıl çalışabileceğine ve sağladığı avantajlara dair bilgiler:

- **Kazanım Analizi:** Öğrencilerin kitapta yer alan testler aracılığıyla hangi konularda zorlandığı analiz edilir.
- **İlerleme Raporları:** Sanal optik sayesinde bu uygulama sonucunda öğrencinin hangi konularda ne kadar ilerleme kaydettiği gösterilir.
- **Hedefe Yönelik Pratik:** Öğrenciler, sadece eksik oldukları konularda çalışarak daha hedeflenmiş bir öğrenme süreci yaşar.
- **Bireysel İhtiyaçlara Uygun İçerik:** Öğrencinin zayıf olduğu alanlara özel benzer sorular sunulur.
- **Zaman Tasarrufu:** Öğrenciler, eksik oldukları konular üzerine odaklanarak daha verimli çalışabilir.
- **Etkili Tekrar:** Eksik konularda tekrar yapma fırsatı sağlar, bu da öğrencinin öğrenmesini pekiştirir.
- **Öğretmen Desteği:** Öğretmenler, öğrencilerin hangi konularda zorlandığını kolayca görebilir ve buna göre ek destek sağlayabilir.
- **Öğrencinin Kendini İzlemesi:** Öğrenciler kendi ilerlemelerini takip edebilir ve hangi konularda daha fazla çalışmaları gerektiğini görebilirler.

Z Kitap ile
öğretim süreçlerini
daha etkileşimli ve
erişilebilir
hâle getirin.

MOBESE 360
Mobil Kütüphane
ile öğrencilerin ve
öğretmenlerin ihtiyaç
duydukları materyallere
erişimi daha kolay.

MOBESE 360 Uygulaması
ile mobil cihazlardan video
çözümlerine ulaşın.

A

Ağdalı dil: Fazla süslü, anlaşılması güç sözlerden oluşan üslup.
Alegorik: Simgelerle, simgesel benzetmelerle ya da kendisinden başka bir figürle ifade edilen duygu ve düşüncelerdir.

B

Bağlam: Herhangi bir olguda olaylar, durumlar, ilişkiler örgüsü veya bağlantısı.
Basmakalıpcılık: Dikkat çekici bir özelliği ya da anlatımda bir yeniliği olmama, bayağı ve klişe sözlere yer verme durumudur.
Biçem: Üslup, yazarın anlatım tarzı. Yazarın söyleyişi, tekniği, sözcük seçimi, cümle kurgusu.

Ç

Çalاکalem: Gelişigüzel, durmadan yazarak.
Çetrefilli: Karışık ve anlaşılması güç olan.
Çıkarım: Bir cümlenin doğru, yanlış ve gerçek yönlerinden yola çıkarak başka doğruları çıkarma işidir.

D

Deforme: Biçimi, kalıbı bozulmuş.
Durağan: Yerini değiştirmeyen, hareketsiz, sabit.
Duruluk: Gereksiz sözcük ya da söz öbeği (içinde yer aldığı cümleye hiçbir katkısı olmayan sözcük ya da söz öbeği) içermektir.
Düşsel öge: Hayalî unsurlar.

E-F

Eğreti: İyi yerleşmemiş, yerini bulamamış bir hâlde, geçici, uyumsuz, oturmamış.
Enikonu: İyiden iyiye, iyice, oldukça.
Evrensellik: (Bütün insanlığı ilgilendiren, âlemsümul, cihanşümul, kozmik, üniversal.) Bir sanat yapıtının herkese ve bütün zamanlara seslenebilmesi.
Fantastik: Hayalî, düşsel.

G-H

Göreceli: Varlığı başka bir şeyin varlığına bağlı bulunan, mutlak olmayan.
Hayıflanma: "Acınmak, üzülmek, esef etmek, yerinmek" anlamlarına gelir. Genellikle kişinin kendine yönelik serzenişidir.

İ

İçerik: Bir yapıtın konu ve teması, muhteva.
İleti: Sanatçının asıl anlatmak istediği temel düşünce.
İkilem: İnsanın iki seçenekten birini seçmede kararsızlık yaşaması durumu.
İmge: Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, hayal.
İroni: Söylenen sözün tersini kastederek kişi veya olayla alay etme, alaysama.
İvedi: Acele olarak. Acil.

K

Kanıksamak: Çok tekrarlanma nedeniyle etkilenmez olmak, alışmak.
Kalıcılık: Bir sanatçının veya eserin her dönemde okunur olması.
Klişe: Basmakalıp söz.
Kurmaca: Gerçekte olmadığı hâlde hayal gücü ve yaratıcılıkla tasarlanmış olan. Kurgulanmış.

L

Lirik: Duygusal.

M

Mizah: Olayları, gülünç yönleriyle ele alıp tenkit etme; nükteli bir şekilde eleştirme sanatı, gülmece.

O/Ö

Öngörü: Bir işin ilerisini kestirme veya bir işin nasıl bir yol alacağını önceden anlayabilme ve ona göre davranma.
Ön yargı: Bir kişi veya bir şeyle ilgili olarak önceden edinilmiş hüküm, yargı.
Öykünmek: Birinin yaptığı gibi yapmak, birine veya bir şeye benzemeye çalışmak; taklit etmek.
Öz eleştiri: Bir kimsenin kendi davranışları üzerine yönelttiği eleştiri.
Özgünlük: Orijinallik, sanatçının kendine özgü (has) özellikler taşıması. Nitelikleri bakımından farklı ve üstün olma durumu.

P

Panorama: Genel görünüm.

S

Salt: Yalnızca, sadece.
Saptama: Tespit etmek, belirlemek.

T

Tekdüze: Değişmeden, düzenli, aynı biçimde tekrarlanan, sürüp giden, monoton.
Tema: Bir yapıtta işlenen konu, düşünce, görüş; ana konu.

Y

Yadsımak: Yaptığı bir işi, söylediği bir sözü veya tanık olduğu bir şeyi bilmediğini, görmediğini, yapmadığını söylemek, inkâr etmek.
Yakınmak: Sızlanarak anlatmak, dert yanmak, şikâyet etmek, memnuniyetsizlik.
Yineleme: Tekrar etme.

Z

Zihniyet: Anlayış.

1. KONU

SÖZCÜKTE ANLAM

KONULAR

Çok Anlamlılık

Gerçek, Mecaz ve Terim Anlam

Sözcükler Arası Anlam İlişkileri

Söz Gruplarında Anlam

T.8.2.5.

Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

T.8.2.6.

Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

T.8.3.5.

Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

T.8.4.10.

Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

1. Serbest dalış, herhangi bir soluma ekipmanı olmadan yalnızca nefesi kullanarak suyun derinlerine dalma sporudur.

Bu cümledeki altı çizili sözcük aşağıdakilerin hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) Hangi limana varacağını bilmeyen gemiciye derin bir denizcilik bilgisinin faydası ne?
 B) Körfezdeki dalgın suya baktığında derinlerde hatıralarımızın durduğunu göreceksin.
 C) Bir yandan da derin bir utanç duyuyorum.
 D) Ev derin bir sessizlik içerisindeydi.

2. I. Yok olmak
 II. Bir işten, görevden ayrılmak, istifa etmek
 III. Kendini geriye veya bir yana çekmek

“Çekilmek” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde numaralanmış anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?

- A) Kuraklıktan gölün suyu çekildi.
 B) Yarışmadan çekildi.
 C) Arabayı görünce kenara çekildi.
 D) Hiçbir zaman müfettişlikten çekilmek niyetinde değilim.

3. “Çıkmak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “olmak, bulunmak, var olmak” anlamında kullanılmıştır?

- A) Bayramın son günü işleri çıkmıştı.
 B) Sularda bakteri çıktı.
 C) Ekinler çıkmaya başladı.
 D) Arkadaşımla sabah yola çıktık.

4. Atatürk, özellikle müzik için yoğun mesai harcamıştır. 1930’lu yıllara damgasını vuracak olan musiki inkılabının en büyük hedefi klasik Türk müziğinin evrensel boyutlarda bir müzik türü hâline gelebilmesi ve çok sesli müziğin Türk halkına benimsetilmesidir.

Bu metinde altı çizili sözcüğün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Kalıcı olmak
 B) Ulusa özgü, ulusal olma durumu
 C) Bütün insanlığı ilgilendiren
 D) Benzerlerinden farklı olan

5. Aşağıdaki numaralanmış cümlelerde “uzak” sözcüğünün sözlük anlamları ve bu anlamlara uygun örnek cümleler verilmiştir.

I. anlam: Arada çok zaman bulunan

Cümle: Uzak bir gelecekte neler olacağı bilinmez.

II. anlam: Eli, gücü veya hükmü yetişmez

Cümle: Sevgililerin birbirine kavuşması gerçekleşmeyecek uzak bir umut olarak gözükür.

III. anlam: Gidilmesi çok süren, çok ötelerde bulunan, irak, yakın karşıtı

Cümle: Muallâ, uzaklardan bir ses duyar gibi oldu.

IV. anlam: Ayrı, birbiriyle yakın ilgisi olmayan

Cümle: Ne iyi! Sizinle birlikte uzak şeylerden bahsedebileceğiz.

Buna göre cümleler numaralanmış anlamlardan hangisiyle uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV

6. “Görmek” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “sahne olmak, geçirmek” anlamında kullanılmıştır?

A) Buradan tüm şehri gördüm.
B) Bu ova çok savaş gördü.
C) Hiç param kalmadı, biraz beni gör.
D) Bugün müdürü göreceğim.

7. Bir gündüz olsa belki bu derdi kıracağım
Yoksa bu sensizlikten artık çıldıracağım
Enis Behiç Koryürek

Bu dizelerdeki “kırmak” sözcüğünün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yok etmek
B) Çevirmek
C) Öldürmek
D) Etkisini azaltmak

8. I. İnsanlar, ağaç kabuklarını kaynatıp tedavi amaçlı kullandılar.
II. Sabah fırından aldığım ekmeğin kabuğunu yemeyi severim.
III. Cevizin sert kabuğunu kırmak için hayli uğraştık ablamla.
IV. Kaplumbağaların kabukları, yaklaşık 50 kemikten oluşuyor.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde “kabuk” sözcüğü aynı anlamda kullanılmıştır?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve IV
D) III ve IV

9. I. Bir sıvının üstündeyken içine gömülme
II. Yıkılmak, egemenliği sona ermek
III. Dokunmak, incitmek

“Batmak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde, numaralanmış anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?

A) Ona kızgın olduğum için onun her sözü bana batıyor.
B) Yenikapı Sahili’ne demir atmış gemi, fırtına nedeniyle battı.
C) Bu plajda yürürken ayağım sürekli kuma batıyordu.
D) Osmanlı Devleti, Sanayi Devrimi’nin getirdiği gelişmelere ayak uyduramadığı için battı.

10. “Düşmek” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde,

Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızılığında ısındık
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün
Gölgene sığındık

dizelerindeki anlamıyla kullanılmıştır?

A) Arabayla kaybolunca bilmediğimiz bir köye düşmüştük, kalacak yer arıyorduk.
B) Bu savaşta binlerce asker esir düşünce ordular, esir değişimine gitti.
C) Babasının askerlik dönemi, tam da 12 Mart Dönemi’ne düşer.
D) Dedemden kalan mirastan bana bu taşlı tarla ile dağlardaki bu makiler düştü.

1. I. Bütün kasaba halkında olduğu gibi bu kadının da üstü başı pejmürdeydi.
 II. Güzel bir haziran akşamında parklarda, sahilde başiboş dolaştık.
 III. Dünyada onun kadar uysal, iyi huylu bir çocuk daha görmedim.

Bu cümlelerdeki altı çizili sözcüklerle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

I	II	III
A) Düzeni olmayan	İş görmeyi, çalışmayı sevmeyen	Çok az konuşan, sessiz
B) Hoş görünmeyen, uyumsuz	Değişme özelliği olan	Anlayışlı
C) Eski püskü, yırtık	Kendi isteğine göre	Başkalarına kolayca uyabilen
D) Değersiz, basit	Kendi isteğine göre	Başkalarına kolayca uyabilen

2. Her sözcük, cümle içinde farklı anlama gelecek şekilde kullanılabilir. www.tdk.gov.tr sitesinde “dikmek” sözcüğünün anlamlarının bir kısmı aşağıda verilmiştir.

×
Sözlük seç
Q

GÜNCEL TÜRKÇE SÖZLÜK

dikmek, -er (I)

- e, -i** Bir cismi dik olarak durdurmak:
Bir yere direk dikmek.
- e, -i** Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek:
“Boş toprağa bir kuru dikseniz otuz yılda gölge verir.” - **Falih Rıfkı Atay**
- i** Bardak, kadeh, testi vb. kapların içindekini bir çırpıda, bir solukta içmek:
“Doldurmasıyla kadehini dikmesi, gözünü kırpmadan tek yudumda devirmesi bir oluyor.” - **Atilla İlhan**
- e, -i** Beklemek için birini bir şeyin başına getirmek:
“O günden sonra kapıya diktiği bir bekçiye iş çıkışları işçilerin üstlerini arattı.” - **Lâfife Tekin**
- e, -i** Top, taş vb.ni dikine havaya atmak.
- e, -i** Yapı kurmak, inşa etmek.

“Dikmek” sözcüğünün anlamlarını araştıran bir öğrenci, TDK’nin resmî sitesinde bazı anlamlarına ait örnek kullanımının olmadığını tespit etmiştir. Öğrenci, bu açıklamalara yönelik örnek cümleler yazmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi öğrencinin “dikmek” sözcüğünün 6 numaralı açıklaması için yazdığı örnek cümle olabilir?

- A) Bu merdiveni yerden kaldırı, duvara dik.
 B) Hakem penaltı verince Rıdvan, topu penaltı noktasına dikti.
 C) Bizim mahallenin aşağısına dev gibi bina dikiyorlar.
 D) Maçı kazanan takımın kaptanı, topu havaya dikti.

3. I. Tatil için burada çok şirin bir yazlık tuttuk.
 II. Tut ki yarışmayı kazandın, büyük ödülle ne yapacaksın?
 III. Burnuna tuttuğu ipek mendilden kolonya kokusu geliyordu.
 IV. Elimizdeki iş yaklaşık iki hafta, bilemedin on gün tutar.
 V. Verdiği sözü tutmuş, derslerinde başarılı olmuştu.

Numaralanmış cümlelerde “tutmak” sözcüğünün hangi anlamlarla kullanıldığı aşağıda karışık olarak verilmiştir.

D Bir yere yaklaştırmak	E Gereğini yapmak, yerine getirmek	F Hizmetine almak veya kiralamak	G Sürmek, zaman almak	H Varsaymak, farz etmek
--------------------------------------	---	---	------------------------------------	--------------------------------------

Buna göre cümleler ve anlamlar aşağıdakilerden hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	I	II	III	IV	V
A)	E	G	H	D	F
B)	F	D	G	E	H
C)	G	E	F	H	D
D)	F	H	D	G	E

4. Aşağıdaki etkinlikte altı çizili sözcüklerin yay ayraç içinde anlamları verilmiştir. Semiha, verilen sözcüğün anlamının doğru/yanlış olduğunu düşündüğü kutucuklara “+” işareti koymuştur. Her doğru cevap 10 puan değerindedir.

	Cümleler	Doğru	Yanlış
I.	Yavru kedi, annesini izleyerek duvara atlamayı <u>denedi</u> . (bir işe, başarmak amacıyla başlamak, girişimde bulunmak; teşebbüs etmek)	+	
II.	Alaca karanlık <u>çökerken</u> köyün girişinde atlılar belirdi. (bulunduğu yerden aşağı inmek, batmak)		+
III.	Otlakta koyunları otlatan çobandan buralarda olduğunuzu <u>duydum</u> . (işitmek, ses almak)	+	
IV.	Teknoloji konusunda yeni kuşağın yanında her zaman cahil kalmaya <u>mahkûmuz</u> . (zorunda olan, mecbur)		+

Etkinliği bu şekilde çözen Semiha, toplamda kaç puan almıştır?

A) 10

B) 20

C) 30

D) 40

1 ve 2. soruları aşağıdaki cümlelere göre cevaplayınız.

I. Cümle

Konuşmaya dalınca
hatırımdan çıkmış,
markete uğrayacaktım.

II. Cümle

Mayısın ortası
gelmeden erikler,
elmalar çıktı.

III. Cümle

Çocukken ağaçtan
düşünce sağ ayak
bileğim çıkmıştı.

IV. Cümle

Hastalıktan zayıflamış,
elmacık kemikleri
çıkmıştı.

V. Cümle

Çatıya çaktığım
çiviler rüzgârın
etkisiyle çıkmış.

VI. Cümle

Yeni boyanan
sandalyenin boyası
elbiseme çıktı.

1. “Çıkmak” sözcüğü hangi iki cümlede aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve IV B) II ve IV
C) III ve V D) IV ve V

2. “Çıkmak” sözcüğünün II, IV ve VI. cümlelerde kullanıldığı anlamlar aşağıdakilerden hangisinde doğrudur?

II. Cümle	IV. Cümle	VI. Cümle
A) Oluşmak, olmak	Niteliği sonradan anlaşılma	Bir sebeple bulunan yerden ayrılmak
B) Ay veya mevsim geçmek	Meydana gelmek	Sıyrılmak, ayrılmak
C) Bitmek, büyümek, sürmek	Görünür veya belli bir durumda bulunmak	Bir şey bulaşmak
D) Yeni yetişip satışa sunulmak	Herhangi bir durumda olduğu anlaşılma	Bir şeyden bir şey eksilmek

3. Bir kelimenin cümle içerisinde farklı bir anlam kazanmasına yani sözcüklerin birden çok anlamı olmasına “çok anlamlılık” denir.

Buna göre “sürmek” sözcüğü aşağıdaki cümlelerden hangisinde yay araç içinde verilen anlamda kullanılmamıştır?

- A) Hava durumuna göre kar yağışı üç gün daha sürer. (devam etmek)
B) Ameliyat söylenenden çok daha uzun sürdü. (zaman almak)
C) Çok sürmez, bu işten de bir aya kalmaz çıkar. (zaman geçmek)
D) Yüzüne uyumadan önce nemlendirici krem sürerdi. (dokundurmak)

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “tutulmak” sözcüğü “kapatılmak, sarılmak” anlamında kullanılmıştır?

- A) Hastalığa tutulduğu sırada bir fabrikada çalışıyordu.
B) Çok oturmaktan iki bacağım da tutulmuş.
C) Kaçmayı düşündük ancak sokağın iki çıkışı da tutulmuş.
D) Okula gitmek için çocuklara servis tutulmuş.

5.

Emine, Fatma, Selma ve Funda adlı dört arkadaş, bu harfleri kullanarak 5 harfli kelimeler oluşturmak istemektedir. Aşağıda oluşturdukları bu sözcüklerin anlamları ve bazı harfleri verilmiştir:

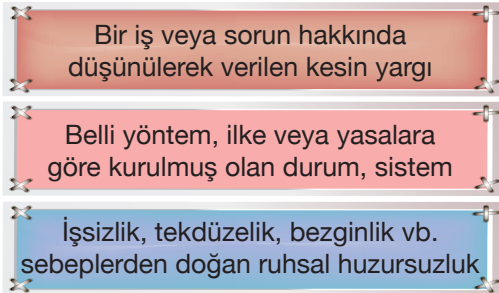
Kişiler	Sözcüğün Anlamı	Sözcüğün Harfleri
Emine	Kesme işlerinde kullanılan, bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç	I A
Fatma	Deniz kenarında veya derelerde suyun aşındırması ile sivrilikleri kaybolmuş, toprak veya badem biçiminde ufak taş türü	Ç K
Selma	Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı	A L
Funda	Aç olma durumu	Ç K

Not: Her harf sadece bir kere kullanılabilir, aynı harf birden fazla kullanılamaz.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Emine, sözcüğünü oluştururken “L” harfini kullanmamıştır.
- B) Fatma, sözcüğünü oluştururken “B” harfini kullanmamıştır.
- C) Selma, sözcüğünü oluştururken “Ç” harfini kullanmamıştır.
- D) Funda, sözcüğünü oluştururken “I” harfini kullanmamıştır.

6.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu anlamlardan herhangi birini karşılayan bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Suçunu kabullenmek yerine inkâr etmesi, sınırları daha da fazla gerdi.
- B) Köyün özellikle su ve toprak meselelerinin bir düzene konmasını istiyoruz.
- C) Spiker, yarışmacılara sürenin dolduğunu ve kararlarını açıklamalarını söyledi.
- D) Memleketten İstanbul’a dönme saatleri yaklaşık içimde bir sıkıntı duyuyorum.

7.

Sinema, senaryo yazımında edebî eserlerden yararlanır. Edebî eserleri bazen olduğu gibi bazen de uyarlayarak seyirciyle buluşturur. Tarihçiler, bazı tarihî olayları aydınlatırken o dönemde yazılmış günlük, anı ve mektup türündeki eserleri inceler. Bu eserlerde anlatılan olaylar tarihin o dönemine ışık tutar.

Bu parçadaki altı çizili sözcükle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Edebî eserleri, sinema, tiyatro, radyo ve televizyonun teknik imkânlarına uygun duruma getirmek; adapte etmek
- B) Bir dilden başka bir dile aktarma, çeviri yapma
- C) Bir yazıya, başka bir yazarın yazısından alınmış parça
- D) Gerçek olmayan olay ve kahramanlardan oluşan eser

SÖZCÜKTE ANLAM

Gerçek, Mecaz ve Terim Anlam

1. Gemiye kullanan ve kontrol eden kişiye kaptan denir. Kaptanın dışında gemide görevli birçok kişi vardır. Haritacı harita üzerinde geminin rotasını belirlerken gözcü tehlikeleri önceden fark edebilmek için çevreyi izler. Bazıları da düzenli olarak yelkenleri ve halatları tamir eder. Gemidekilere yemek pişiren aşçıyı da unutmamak gerekir.

Bu metne göre aşağıdaki sözcüklerden hangisi terim anlamı değildir?

- A) Kaptan B) Harita
C) Yelken D) Aşçı

2. Dünyayı verelim çocuklara
Hiç değilse bir günlüğüne
Allı pullu bir balon
Gibi verelim oynasınlar
Oynasınlar türküler söyleyerek
Yıldızların arasında
Dünyayı çocuklara verelim
Kocaman bir elma gibi verelim
Sıcacık bir ekmek somunu gibi
Hiç değilse bir günlüğüne doysunlar
Dünyayı çocuklara verelim
Bir günlük de olsa öğrensin
Dünya arkadaşlığı
Çocuklar dünyayı alacak elimizden
Ölümsüz ağaçlar dikecekler

Bu dizelerdeki altı çizili sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "Sıcacık" sözcüğü gerçek anlamlıdır.
B) "Hiç değilse" sözcüğü, cümlede "en azından" anlamında kullanılmıştır.
C) "Yıldız" sözcüğü terim anlamı değildir.
D) "Allı pullu" sözcüğü gerçek anlamlıdır.

3. Aşağıda sözcüklerden hangisi, bir cümlede gerçek bir cümlede mecaz anlama gelecek şekilde kullanılmamıştır?

Sözcük	Cümle
A) Kısmak	Fazla su akmasın diye çeşmeyi kısıtı. Harcamalarımızı kısmamız gerekiyor.
B) Saklamak	Evdeki kasada zümrüt saklar. Ağzından çıkana dikkat et, Allah saklasın.
C) Alev	Bir alev, yangına neden olur. Bir alev parçası, ormanı yok etti.
D) Sopa	Oyunun sopaları kimde? Eğitimde sopa, doğru değildir.

4. Türkiye'nin Matematiksel Konum Özellikleri:
- Güneş ışınları hiçbir zaman dik açıyla düşmez.
 - Karadeniz'e göre Akdeniz daha tuzludur.
 - Dört mevsim belirgin olarak yaşanır.
 - Doğu ve batı arasında 190 boylam vardır.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde terim anlamı sözcük kullanılmıştır?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve IV

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamı dışında kullanılmıştır?

- A) Kedici üşümüş olacak ki bana sokuldu.
B) Bizden soğudukları her hâllerinden belliydi.
C) Yağmura yakalanıp ıslanmak istemeyenler acele ediyordu.
D) Programı sunmak için kürsüye yöneldi.

6. 21 Aralık'ta Güneş ışınlarının öğle vakti güney yarım küreye dik olarak geldiği enlem Oğlak Dönencesi olarak adlandırılır. Güney yarım kürede en uzun gündüz, en kısa gece; kuzey yarım kürede ise en uzun gece, en kısa gündüz yaşanır. Bu tarihten sonra güneyde gündüzler kısaltmaya, geceler uzamaya; kuzeyde ise geceler kısaltmaya, gündüzler uzamaya başlar.

Bu metnin terimler sözlüğünü oluşturmak isteyen kişi, aşağıdaki açıklamalardan hangisine sözlükte yer vermez?

- A) Yer yuvarlağı üzerinde herhangi bir noktadan geçen paralel ile Ekvator arasındaki yay parçasının açısız değeri, arz derecesi
- B) 21 Aralık'ta öğleüzeri Güneş ışınlarının dik geldiği, güney yarım kürede Ekvator'a göre açısız uzaklığı 23° 27' olan enlemdeki yerler
- C) Bir ışık kaynağından çıkarak her yöne yayılıp giden ışık demeti, şua
- D) Bütün noktaları merkezden aynı uzaklıkta bulunan bir yüzeyle sınırlı cisim

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "örmek" sözcüğü gerçek anlamı dışında kullanılmıştır?

- A) Duvar örmek ustalık ister.
- B) Balık ağı ören balıkçılara rastladık.
- C) Talihimizi kendimiz örebilir miyiz?
- D) Çocukken saçlarımı annem örerti.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "kuşak" sözcüğü terim anlamıyla kullanılmamıştır?

- A) Z Kuşağı nitelemesi günümüzde oldukça yaygın.
- B) Yeni kuşak bilgisayarların özellikleri çok etkileyici.
- C) Ablam evlenirken kuşağı beline ben bağlamıştım.
- D) Sıcaklık kuşaklarının oluşmasında temel etken Dünya'nın şeklidir.

9. Bir ilgi veya benzetme sonucu sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlama "mecaz anlam" denir. Mecaz anlamı sözcükler, genellikle somut anlamı sözcüklerin cümle içinde soyut anlamda kullanılmasıyla ortaya çıkar. Örneğin, "Kapalı yol, ne zaman açılır?" cümlesinde "kapalı" sözcüğü beş duyu organıyla algılandığı ve "geçilmez durumda olan" anlamına geldiği için gerçek anlamıdır. "Anadolu'nun kapalı çevresinde yetişmiş bir gençti o." cümlesinde ise "kapalı" sözcüğü, "dış çevreyle ilişki içinde olmayan" anlamında kullanılarak gerçek anlamından tamamen uzaklaştığı için mecaz anlamıdır.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük bu kullanıma örnek olabilir?

- A) Sıcaktan kavrulan dünyamızda susuzluk baş gösterdi.
- B) Su buharı gökyüzüne doğru yükselir.
- C) Bebek, bezden yapılmış kundağa sarılmıştı.
- D) Profesyonellik ile amatörlik arasındaki sınırı bilmelisin.

10. Mantarlar, kök ve gövdesi olmayan çok hücreli varlıklardır. Mantarlar, kara ve sularda çok yaygın bir yaşam alanı oluşturur. Kendilerine gerekli gıda maddelerini cansız materyallerden ve basit canlılardan temin ederler.

Bu metindeki terim anlamı sözcüklerden hangisi aşağıdaki cümlede yeniden terim anlamda kullanılmıştır?

- A) Kadın, mantar ayakkabı ile rahat ettiğini söylüyordu.
- B) Ağaç gövdelerini yonttular, günlerce uğraştılar, bir kağıt yaptılar.
- C) Bizim ailenin kökü hakkında geniş bir araştırma yapmak için çok çabaladım.
- D) İnsanlar, öğlen voltasını atmak için hücrelerinden dışarı çıkıyordu.

SÖZCÜKTE ANLAM

Gerçek, Mecaz ve Terim Anlam

1. Gerçek anlam; sözcüğün tek başınayken sahip olduğu, herkes tarafından bilinen anlamıdır. Mecaz anlam ise sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamdır.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde yapılan açıklama yanlıştır?

- A) “Bir an önce eve gidip aldığım kitapları okumak için çıldırıyordum.” cümlesindeki “çıldırmak” sözcüğünün akla gelen ilk anlamı, “delirmek, aklını oynatmak” şeklindedir. Cümlede ise “ısrarlı bir biçimde istemek, büyük arzu göstermek” anlamıyla kullanılmıştır. Bu anlam, sözcüğün ilk anlamından tamamen uzak olduğu için mecaz anlamıdır.
- B) “Sosyal medya; kültür dağarcığı bomboş olan gençlere, ucuz şöhret peşinde koşmayı öğretiyor.” cümlesinde “ucuz” sözcüğünün akla gelen ilk anlamı, “fiyatı yüksek olmayan, pahası az, düşük fiyatlı” şeklindedir. Cümlede ise “az emekle elde edilen” anlamıyla kullanılmıştır. Bu anlam, sözcüğün ilk anlamından tamamen uzak olduğu için mecaz anlamıdır.
- C) “Kardeşini bir anda yanında göremeyince tutuşmuş, etrafa bakmaya başlamıştı.” cümlesinde “tutuşmak” sözcüğünün akla gelen ilk anlamı, “birbirini tutmak, birbirine ilişip dokunmak” şeklindedir. Cümlede ise “telaşlanmak” anlamıyla kullanılmıştır. Bu anlam, sözcüğün ilk anlamından tamamen uzak olduğu için mecaz anlamıdır.
- D) “Arkadaşlarıyla kahve köşelerinde saatlerce sohbete dalıyor, işlerini unutuyordu.” cümlesindeki “köşe” sözcüğünün akla gelen ilk anlamı, “birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı” şeklindedir. Cümlede ise “iki duvarın birleştiği girintili veya çıkıntılı yer” anlamıyla kullanılmıştır. Bu anlam, sözcüğün ilk anlamından tamamen uzak olduğu için mecaz anlamıdır.

2. Sabaha karşı kar fırtınası hafifledi. Her yer tepeleme kardı. Gölde yürüyerek karşı kıyıya geçen rengârenk montlu insanlar görülüyordu. Yürüyüş, kayak yapanlar vardı. Yemyeşil ağaçlarla çevrelenen mavi göl, şimdi bembeyaz bir buz külesiydi.

- Metindeki “hafiflemek” sözcüğünün ilk anlamı, “herhangi bir sebeple eski ağırlığı azalmak” şeklindedir. Sözcük, metinde “etkisi, gücü azalmak” anlamında kullanıldığından mecaz anlamıdır.
- Metindeki “tepeleme” sözcüğünün ilk anlamı, “tepe biçimi verecek veya kenarlarından taşacak kadar” şeklindedir. Sözcük, metinde bu anlamıyla kullanıldığından gerçek anlamıdır.
- Metindeki “kıyı” sözcüğünün ilk anlamı, “kara ile suyun birleştiği yer” şeklindedir. Sözcük, metinde “ıssız, تنها yer” anlamında kullanıldığından mecaz anlamıdır.
- Metindeki “kütle” sözcüğünün ilk anlamı, “katı maddelerin büyük parçası” şeklindedir. Sözcük, metinde bu anlamıyla kullanıldığından gerçek anlamıdır.

Buna göre aşağıdaki hangi sözcükle ilgili verilen açıklama yanlıştır?

A) hafiflemek

B) tepeleme

C) kıyı

D) kütle

3. Sözcüklerin mecaz anlamları sözlükte (mec.) ifadesi ile belirtilir. Aşağıda “kuru” sözcüğünün TDK “Güncel Türkçe Sözlük”teki anlamları verilmiştir:

×
Sözlük seç
Q

çğıöşüâıö

GÜNCEL TÜRKÇE SÖZLÜK

Kuru

1. **sifat** Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı:
“Yanakları kuruydu fakat gözleri tamamıyla siyah yaştı.” - **Halide Edip Adıvar**
2. **sifat** Yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan (yer):
Kuru çöl. Kuru tepeler.
3. **sifat** Daha sonra kullanılmak için kurutulmuş, taze ve yeşil karşıtı:
“Evlerin önlerine kuru meşe dallarıyla örtülü çardaklar yapmışlar.” - **Refik Halit Karay**
4. **sifat** Canlılığını yitirmiş (bitki):
“Çiçek açmaz kuru bir ağaç, ötmeyi unutmuş bir kuş mu oldum?” - **Halide Edip Adıvar**
5. **sifat** Salgısı olmayan:
Kuru öksürük. Kuru egzama.
6. **sifat** Döşenmemiş, çıplak:
“Salih Reis, dört kuru duvardan ibaret fukara kapısından gördüğü mavi denize baka baka ölmek istiyordu.” - **Halikarnas Balıkcısı**
7. **sifat** Katıksız, yanında başka şey olmayan (yiyecek):
Kuru çayla karın doyar mı?
8. **sifat, mecaz** Etkisi ve sonucu olmayan:
“Şahsına topluluğun isteğini emanet edenler boş bir riya, kuru bir şeref olsun diye laf etmediler.” - **Ruşen Eşref Üneydin**
9. **sifat, mecaz** ► sıska.
10. **sifat, mecaz** Heyecanı, tadı olmayan, tekdüze:
Kuru, zevksiz bir hayat.
11. **sifat, mecaz** Akıcı olmayan, duygudan yoksun:
Kuru bir anlatım.
12. **isim** ► kuru fasulye.

Buna göre,

- I. Kuru öksürük için aldığım bu bitkisel ilaç, gerçekten çok işe yaradı. (Mecaz anlam)
- II. Az sonra uzun boylu, kuru, 50 - 55 yaşlarında bir adam geldi kahveye. (Mecaz anlam)
- III. Yamaçlarında keçiler otlayan kuru, yalçın dağlar arasından geçerek ulaştık köye. (Gerçek anlam)
- IV. Yıllardır bu şehirde kuru, zevksiz bir hayat sürüyordu yaşlı adam. (Gerçek anlam)
- V. Balkondaki kuru çamaşırları topladım, katlayarak dolaplara yerleştirdim. (Gerçek anlam)
- VI. Kuru bir anlatımla yazdığı denemeleri, okuyucu tarafından ilgi görmedi. (Mecaz anlam)

cümlelerinin hangilerinde “kuru” sözcüğünün anlam özelliği yay ayrıç içinde yanlış verilmiştir?

- A) I ve IV B) II ve III C) II ve IV D) III ve V